



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales**

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè  
factorum pertinentes, breuiter tractantur

**Azor, Juan**

**Coloniae Agrippinae, 1616**

50. Quos possit Episcopus à Canone, lege, vel iure communisoluere, hoc  
est, vt Scholæ verbis vtat, cum quibus dispensare queat.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-14007**



*dimissiarum litterarum*, num. 43. Nam gratia perpetua est, hoc est, non cessat obitu concedentis. *Falso, C. de diuersis scriptis*. Unde sic, vt litteræ dimissorie datæ à Capitulo, & vacante, vel à Vicario generali ex mandato speciali Episcopi, non censeantur extinctæ, finita Capituli potestate, aut cessante Vicarii officio. *Ancharanus cap. 1. Ne se de vacante, Federicus Cons. 16. Rebuff. loco citato.*

Sexto quæritur, An sit aliqua certa formula litterarum dimissiarum? Est: *Et cum ponit Rebuffus in Praxi beneficio tit. Formula dimissoria. littera. quæ sic habet. Ioannes, & cætera. Petro, & cætera, vt à quocunque D. Antistite rite, & Canonice promoti gratiam, & communionem Sanctæ Sedis Apostolicæ obtinens, quem propter hoc adire malueris, primam tonsuram accipere, & ad Acolytatus, ceterosque minores, etiam Subdiaconatus, & Presbyteratus, Sacros Ordines statutis à iure temporibus valeas promoueri, eidem Domino Antistiti conferendi, tibi, ab eodem recipiendi, extra tamen Ciuitatem, & diocesim nostras, tenore presentium concedimus, & imperimus facultatem. Datum, &c. vnde litteras dimissorias accepisse quis probare debet, vel per ipsas litteras exhibitas, vel si amittæ fuerint, per testes, vel aliquo alio legitimo modo, *Rebuff. in Praxi loco citato, num. 35.**

Septimo quæritur, An aliqua extet certa formula litterarum, quibus Episcopus dat primam tonsuram suis subditis? Est, *quam habet Rebuffus tract. citato. tit. de Cler. & à quibus, & quomodo creentur*: Hæc nimirum: *Ioannes miseratione diuina, ac Sanctæ Sedis Apostolicæ gratia, N. Episcopus, Notum facimus vniuersis, quod nos anno, die infra scriptis, & in Ecclesia Parochiali. N. nostra Diocesis officium Visitationis exercendo, dilecto nobis in Christo, Petro Robin filio Francisci Robin, & Ioanna coniugum à dicta Parochiali nostra Diocesis oriundo in, & de legitimo matrimonio procreato, prout fide dignorum testimonio nobis facta fides existit, atateque, litteraturæ, & alias idoneo comperto, tonsuram contulimus Clericalem, militia Clericali ascribendo eundem. Añum ubi supra sub sigillo nostro magno rotundo, die vigesima Augusti, anno incarnationis Dominicæ 1581. Testibus Ioanne Rotellino, & Gaspare Rito, ad hoc vocatis, Petrus Rochet Secret.*

### CAP. L.

*Quos possit Episcopus à Canone, lege, vel iure communi soluere, hoc est, vt Schola verbis vtat, cum quibus dispensare queat.*

**E**st penes Episcopos facultas relaxandi Canonis, & iuris communis rigorem, in certis quibusdam casibus, & hoc circa Sacramentum Ordinis, & Matrimonij, circa beneficia, circa pœnas, & pœnitentias, circa voti, & iuristurandi vinculum: ideo agendum mihi est, de hac potestate, quam habet Episcopus. Et primum de ea, quam habet circa Sacramentum Ordinis, & beneficia ecclesiastica.

Primo quæritur, An dispensare possit cum his, qui à fide Catholica defecerunt, hoc est, cum Apostatis à Fide, videlicet, vt ad ordines, vel beneficia promoueantur, vel vt in susceptis ordinibus inseruiant? Respondeo, iure communi antiquo non posse, etiam si idoneam pœnitentiam egerint, & eorum apostasia sit occulta, non notoria, vel per euidentiam facti, vel per sententiam Iudicis, vel per propriam confessionem Apostatæ in iudicio: & etiam si ad forum contentiosum deducta non sit, nam in *ca. At si Clerici, de iudicis*, nequit Episcopus dispensare in criminibus adulterio grauioribus sed videndum est, an nunc possit iuxta id quod habetur in Concilio Trid. *Sess. 24. ca. 6. de reformat. vbi sic dicitur: Licet Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea qua oritur ex homicidio voluntario, & ex ceptis aliis de iure ad forum contentiosum, dispensare. Quod de ceterum locum habet, si derogatum non sit per bullam Pontificiam legi solitam quotannis in die Cœnæ Domini. Cum his vero, qui à Religionis professione defecerunt, id est, cum Apostatis à Religionem, si in Apostasia minores*

ordines susceperunt, & exempti non sunt, dispensare potest, vt deseruiunt in susceptis ordinibus: secus vero, si sint exempti, aut si in Apostasia ad sacros ordines fuerint promoti, *cap. vlt. de Apostatis*, & secus si dimisso habitu ordines etiam minores receperint, quia ij excommunicati sunt, *ca. vt periculosa ne Clerici, vel Monachi, in sexto*, & cum his solus Papa dispensat, *ca. cum illorum, de sent. excomm. Syluest. verb. Apostasia, quest. 8.*

Cum vero nunc plerique Monachi, & Religiosi sint ab Episcoporum iurisdictione exempti, cum his si à Religione defecerint, Episcopi dispensare nequeunt. At si qui exempti non sint, & eorum Apostasia sit occulta, non notoria, nec deducta ad forum contentiosum, poterunt episcopi dispensare in eorum irregularitate iuxta prædictum decretum Concilij Trid. *Sess. 24. cap. 6. de reformat.*

Secundo quæritur, An cum Bigamo possit episcopus dispensare, vt recipiat ordines minores, vel beneficia simplicia? Ioan. Andreas, Geminianus, Francus, Anchar. *e. 1. de Bigamis in 6. Abb. e. super eo. num. 5. de Bigamis Angelus in verbo, Bigamus, num. 8. Nauar. in Manuali e. 27. num. 196. Couarr. in Clem. Si furiosus, de homicidio. §. 1. num. 4. negant posse episcopum dispensare, vt promoueatur ad ordines minores, vel beneficia simplicia: posse tamen concedere, vt inseruiat in ordinibus minoribus ante susceptis, & vt beneficium simplex, quod ante possidebat, retineat. Hanc sententiam dicit esse communem, nempe inter iuris Canonici Doctores, Præpositus in *cap. Le Cor, dist. 34. At S. Thomas in quarto, dist. 27. q. 3. art. 3. Palud. in eod. lib. & dist. q. 4. art. 5. Concluf. 4. Durand. eadem dist. q. 4. Sotus ead. dist. q. 3. art. 3. Tarrecrem. in ca. Le Cor, d. 34. Syluest. in verbo, Bigamus q. 8. Tabien. eo verbo q. 7. Rota Decif. 447. sentiunt posse episcopum dispensare, vt accipiat ordines minores, & beneficia simplicia. Hæc opinio mihi magis placet. Et sufficit ad eam confirmandam S. Thomæ auctoritas.**

Tertio quæritur, An episcopus dispensare queat, vt Clericus qui vxorem habet, beneficium simplex, quod antea habebat, retineat? Goffre. Speculator, & Philippus, testibus Panor. *cap. Ioannes de Cleri. coniug. & Syluestro verbo, beneficium 3. q. 4. affirmat posse: quod probant ex e. Henricus, de Clericis pugnant. in duello. vbi Episcopo conceditur, vt dispenseat cum homicida ad retinendum beneficium simplex, at maius quid est dispensare cum homicida, vt retineat beneficium, quam dispensare cum Clerico coniugato. Ioan. Andr. in e. Ioannes de Cler. coniug. sentit quoque Episcopum dispensare posse. Cæterum verius est, quod docet Panormitan. in e. Ioannes, & cap. Sane. 1. de Cler. coniugatis quem sequitur Syluest. *verbo, beneficium 3. q. 4. Angel. eo verbo. n. 15. non posse episcopum dispensare. Nec in dispensationibus valet argumentum sumptum à simili vel pari vel etiam maiori. Probabilis est prima sententia, si quidem auctoritate Ioann. Andree, Speculatur. & aliorum confirmatur.**

Quarto quæritur, An possit episcopus dispensare in irregularitate, quam quis contraxit, eo quod bis baptizauit: Respondet Syluester *verbo, Irregularitas. qm. 5. posse, si crimen fuerit occultum, & post legitimam pœnitentiam peractam. Si publicum, non posse, nisi fuerit Religionem ingressus. Dicendum est, iuxta Decretum Concilij Trid. Sess. 24. cap. 6. Quocumque fuerit huiusmodi irregularitas ex occulto delicto contracta, & non deducta ad forum contentiosum, posse episcopum dispensare.*

Quinto quæritur, An cum eo, qui recipit beneficium Ecclesiasticum auctoritate laici, possit episcopus dispensare, vt aliquod beneficium habeat? nam ex *e. Quisquis de elect. beneficij capax non est. Respondet Innocent. in 6. Quisquis, modo citato posse Episcopum dispensare, sic etiam Syluest. *ver. 6. beneficium primum nu. 1.**

Sexto quæritur, An possit Episcopus dispensare, cum Clerico vt habeat duo, pluraue beneficia? Potest dispensare, vt habeat in diuersis Ecclesijs duo simplicia beneficia; dum tamen vnum non sufficiat ad vitam eius comode



sustentandam. *Sylu. beneficium 4. q. 8. & dummodo vtrumque residentiam non postulet. Potest itidem dispensare, vt habeat in diuersis Ecclesijs vnum beneficium, curatum, & aliud simile eidem duabus conditionibus predictis.*

Sed dubia quæstionis est, An dispensare queat Episcopus, vt in eadem Ecclesia quis habeat duo beneficia? Quidam negant, & probant ex cap. *Litteras de Concess. prabendæ.* Sed Ioan. Andreas, & Panorm. in eodem c. *Litteras, & Federicus Conf. 115. Sylu. verb. beneficium 4. distinguunt: Si beneficia sint difformia, potest, dummodo vnum non sufficiat ad vitam Clerici. Si vero sint similia, dispensare non potest. Hæc opinio est vera.*

Septimo quæritur, An cum Clerico Parochiale beneficium habente, dispensare queat ratione studij litterarij? Potest, vt intra annum promoueri, nisi ad Subdiaconatum non cogatur, ita vt possit Clericus ad septennium litteris operam dare. Sed post finitum septennium debet intra annum Sacerdos fieri. c. *Cum ex eo, de Elect. in sexto. Sylu. beneficium 3. quæst. 2.*

Octauo quæritur, An cum eo qui natus est extra legitimum matrimonium, dispensare possit Episcopus: Potest, vt recipiat primam tonsuram, & minores ordines: item, vt habeat beneficium simplex, c. *Is qui, de filijs Presbytero. etiam vt habeat Canoniatum in Ecclesia Cathedrali. Archid. & Gemin. in eod. c. Sylu. Beneficium, 3. q. 7. Item etiam Beneficium simplex vnicum sit cum Beneficio habente curam animarum. Archid. cum Sylu. pro loco supra citatis, ita tamen, vt per Vicarij beneficio curam animarum habenti deferuiat: Item etiam si statutum sit in aliqua Ecclesia, ne ad eam promoueri queat, qui non sit legitime natus, dummodo tale statutum non sit iuratum à Clericis, vel Papæ auctoritate confirmatum, 1. *Mon. in c. Is, qui de fil. Presbyter. in 6. Sylu. beneficium, 3. q. 8.**

Nono quæritur, An dispense episcopus cum his, qui sunt corpore vitiosi, ad ordines recipiendos? Non potest, quandoque vitium corporis, vel ex deformitate gignit scandalum, vel ex debilitate periculum. *Sylu. de corpore vitioso in principio.* Conceditur vero Episcopo, quando res est dubia, generet nec ne offensionem, vel periculum, vt iudicet, & hoc sive in secularibus, sive in Religiosis non exemptis, vel exemptis, quia quauis sint exempti Episcopi est iudicare, quia eius est Ordines conferre, *Sylu. loco citato.* Angelus tamen dicit, tale iudicium esse Episcopi, quod attinet ad Religiosos non exemptos: esse vero Prælati, quoad Religiosos exemptos: Probabilis est opinio: quauis Sylu. eam non probet.

Decimo quæritur, An dispensare queat Episcopus, ad Ordines, & Beneficia cum his qui criminoli dicuntur? Cum his seruandum est, quod Synodus Trid. constituit, *sess. 4. cap. 6. de reformat. Licet Episcopi in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto proueniens, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis alijs deductis ad forum contentiosum, dispensare.*

Undecimo quæritur, An dispense Episcopus cum his qui legitimam ætatem non habent, ad Ordines, vel Beneficia: In c. *Permittimus, de atate. & qualitat. in 6.* conceditur Episcopo, vt dispense ad dignitates cura animarum carentes, cum habentibus 20. annos completos, & cum habentibus tantum Minores Ordines dispensat ad Abbatiam & alias dignitates, dummodo tamen intra breue tempus, hoc est, intra annum, possint ad Sacerdotium promoueri. *Glossa in c. Præterea, de atate, & qualitat.* Si quæritur, num promouendo dispense? Respondeo, cum *Glossa ibidem verbo, dispensare,* Minime, quia punitur promouendo, c. *inhibet, de electione.*

Duodecimo quæritur, Cum quibus alijs possit Episcopus dispensare? Respondeo, cum multis alijs posse. In primis dispensat cum Clerico sponte offerente alicui duellum, vel oblatum suscipiente, ne deponatur ab ordine, vel beneficio, si mors, aut mutilatio membri non interuenit. *Cep. 1. de Cleric. pugnant.* Imo etiam si Clericus am-

ferit partem digiti in duello sibi oblato & suscepto, ita tamen vt sine scandalo celebrare possit, potest Episcopus dispensare post penitentiam peractam. *Sylu. in verbo, duellum, q. 4.* Quod si mors, vel abscissio membri secuta fuerit, quauis nequeat Episcopus dispensare, vt ministret in Ordinibus, quos ante susceperat, potest tamen indulgere, vt vel retineat Beneficium quod habebat, vel vt denuo beneficium consequatur, si fuerit absque cura animarum. *Sylu. loco citato.* Hæc omnia iure antiquo locum habebant: nunc vero nequit episcopus dispensare, ob grauissimas penas, quibus puniuntur pugnautes in duello, vel illud offerentes, vel suscipientes, vel ad id consilium dantes, in Concilio Tridentino, *sess. 25. c. 29* & in Constitutionibus Romanorum Pontificum Gregorij XIII. & Clementis VIII. post Conci. Tridentinum editis, contra detestabilem duellorum vsu, de quibus suo loco dicam.

Cum homicida Clerico iure communi dispensat Episcopus, vt retineat beneficium simplex, quod antea habebat, vel vt denuo consequatur, si non habeat. *Hofstien. & Abbas in cap. ultimo, de Clericis pugnantibus in duello.* Cum Laico homicida casuali dispensat, vt accipiat Ordines Minores tantummodo, *Abbas in c. Continetur, de Homicidio, Sylu. Homicidium, 3. quæst. 8. vers. 5.*

Dispensat cum eo, qui ab alieno Episcopo per ignorantiam ordinatus est, vt in susceptis Ordinibus ministret. *Glossa in cap. significasti, de offic. Archidiacon. Speculator in Speculo iuris, par. 1. de dispensat. §. Nunc de Episcopatu, ver. 3.*

Item cum eo, qui Ordines susceperat per ignorantiam probabilem ab Episcopo excommunicato, c. *de ordinat. ab Episcopo qui, & Glossa in cap. 1. & 2. de Ordinatis ab Episcopo, qui Episcopatu renunciat. Specul. loco citato num. 14.*

Cum eo itidem, qui nesciens Ordinatus est ab Episcopo, qui se episcopatu abdicauit, *cap. 1. de ordinatis ab Episcopo, qui Episcopatu renunciat. Specul. loc. sup. cit. ver. 4.*

Cum Clerico item per saltum promotus, vt possit in illo ordine suscepto ministrare, post peractam penitentiam & susceptum ordinem, quem prætermisit, c. *1. de Cleric. per saltum promotus, & c. 1. dist. 52. Spec. ubi supra vers. 17. Sylu. dispensat. q. 10. vers. 7.*

Dispensat etiam cum Clerico idiota, vt in susceptis Ordinibus inferuiat, dummodo instruat, & quæ oportuerit, edoceatur, si modo doctrinæ capax inueniatur, c. *Placuit, 10. quæst. 1. cap. Nulli, cap. sedulo, dist. 38.*

Item cum his, qui in cunabulis, aut à Dominis aut à Barbaris, aut alia vi secti sunt, aut qui lepra, vel alterius morbi metu sese castrauerunt, dispensat non solum, vt in susceptis Ordinibus ministrent, sed etiam, vt ad maiores ascendant, vt colligitur ex cap. *ex parte B. & c. ex parte M. de corpore vitio. & cap. Si quis pro agritudine. & c. Eunuchus dist. 55.*

Cum eo itidem, qui recepit sacros ordines extra tempora iure statuta, dispensat, vt ministret in ordine suscepto. c. *consulationi. de tempor. ordin. & Glossa ibidem,* non tamen vt vteriores ordines recipiat, *Sylu. verb. dispensatio, §. 10. vers. nono in ordinato.* Cum eo itidem qui fortuitue sacrum ordinem suscepit dispensat episcopus, vt ascendat ad vteriores ordines sacrum, si prohibitus ab episcopo sub anathematis pena non fuit, ne fortuitue ad ordines sacros quisquam se ingereret, c. *1. de eo qui fortuitue ordinem recepit.* Quod si prohibitus anathematis pena fuit, ne se ingereret ad sacros ordines, non dispensat episcopus, vt ad sacerdotium promoueri queat, nisi religiosus factus, aliquanto tempore fuerit laudabiliter conuersatus, c. *1. & c. vit. de eo qui ordinem fortuitue suscepit.*

Dispensat etiam eum Sacerdotibus, qui nuptias contrahunt, c. *sancti 2. de Clericis coning.* vbi sic habetur: *Sane Sacerdotes illi, qui nuptias contrahunt, qua non nuptie, sed contubernia sunt potius nuncupanda, post longam penitentiam, vitam laudabilem continentis officio suo restitui poterunt, & ex indulgentia sui Episcopi eius executionem habere.* Et in cap. *1. Qui Clerici, vel uouentes.* Diaconus qui uxorem accepit, per dispensationem episcopi restituitur in officium post peractam penitentiam, & permittitur ad Sacerdo-



tium ascendere, si fuerit perfectæ vitæ, & conuersationis.

Cap. Presbyteros qui, *dist. 50.* Glossa ait, posse Episcopum dispensare cum Hæretico, vel Schismatico ad sanam mentem respiciente, vt ad sacros ordines promoueat. Sic etiam Speculator loco supra citato *vers. 29.* Hoc olim iure antiquo locum habebat, sed in *cap. At si Clerici, de iudic. Episcopus non dispensat in criminibus adulterio maioribus.* Item nunc cum Hæreticis, vel Schismaticis solus Papa dispensat, etiam post Decretum Concilij Trid. *sess. 24. cap. 6. de reformat.* quia per Bullam Pontificiam quotannis legi solitam in die Cœnæ Dominicæ, nemo alius, nisi Papa Hæreticum, vel Schismaticum potest absolueret: non obstante Concilij Generalis Decreto.

Sin item Episcopus seruum, vel Originarium à Domino, vel à Monasterio, cuius est seruus, redimere velit, potest eum ad Ordines promouere, *c. Generalis, & c. Adulter dist. 54. Specul. loco citato vers. 41.* Dispensat quoque Episcopus cum Clerico concubinario, cuius crimen est occultum, *Glossa in c. Quisquam, verb. Damnationis, de tempor. ordinat.*

Cum adultero, vel periuro, vel falso teste Sacerdote, vel Clerico alijs criminibus adulterio minoribus obstricto, dispensat Episcopus, *ca. quæstum de tempor. ordinat. & c. At si Clerici, §. de Adulterijs, de iudic. vt ministrent in susceptis ordinibus, & vt ad vltiores ordines ascendant.* Item cum Presbytero etiam, Diacono, & Subdiacono, qui aliquid de ministerijs Ecclesiæ vendens sacrilegium committit, dispensat vt ministret in ordinibus susceptis, *c. Si quis Presbyter dist. 50.*

Dispensat præterea cum Diacono, qui Missæ sacrificium fecit, vt in suo officio permaneat, & retineat Beneficium quod habebat, *ca. ex litteris, de Clerico non ordinato ministrante.* Dubiæ quæstionis est, Vtrum possit Episcopus dispensare, vt ad Sacerdotium promoueat; *Glossa in eo Capite, in verbo Misericordiam* dicit posse. Idem insinuat Innocentius in *cap. Dilectus, de tempor. Ordinat.*

Sed Hostien. & Gofred. & Panormita. *ibid.* aiunt solum Papam dispensare posse. Idem quoque tradit *Specul. in Specu. iuris p. 1. tit. de dispensationi. §. Nunc, de Episcoporum. vers. 18.* quod probant, quia solus Papa dispensat cum eo, qui suspensus ab ordine, quem habet, ministrat: ergo solus Papa dispensat cum eo, qui ministrat in ordine quocumque. Vnde consequens est, secundum eorundem Auctorum sententiam, vt si quis Laicus in aliquo ordine deseruiat, non possit ad aliquem ordinem promoueri, nisi Papæ auctoritate.

Nunc vero, post Decretum Concilij Trid. *sess. 24. c. 6. de reformat.* possunt Episcopi dispensare in omnibus irregularitatibus, suspensionibus, ex delicto occulto proluentibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis alijs ad forum contentiosum ductis.

### CAP. LI.

De potestate Episcopi circa Matrimonium, & Voti, ac Iurisiurandi vinculum.

PRIMO quæritur, An penes Episcopos sit aliqua potestas relaxandi ea quæ iure communi ad Matrimonium spectant? Respondeo, esse angustissimam, & nihilominus, vt docent Angel. *verb. Dispensatio nu. 5. vers. ex quibus concludo.* Syluester. *eod. verbo q. 9. vers. ex quibus concludo.* Nauar. in *Manuali, cap. 22. n. 35. vers. dubium autem,* potest Episcopus dispensare in gradibus Matrimonij prohibitis, quando impedimentum est occultum, & ad Papam non patet aditus, & coniuges separari non possunt absque magno scandalo, vt nonnunquam accidit in mulieribus cognitis à consanguineis sui viri ante matrimonium contractum: idem iuris esse putant de eo, qui post votum simplex castitatis matrimonium consummat. Potest,

inquinat, Episcopus dispensare, vt debitum coniugale peccat, quia non est verisimile, Papam velle vt laqueis conscientiarum irretiti maneant: qui præ inopia, aut alia difficultate Romam venire, aut aliquem, eius rei gratia mittere nequeunt.

Possunt etiam episcopi dispensare in impedimentis, quæ impediunt tantum, & non dirimunt matrimonium. *Paludanus in 4. dist. 34. q. 1. art. 2. Antonin. 3. p. tit. 1. cap. 19. §. 4. Nauar. in Manuali cap. 22. nu. 84.* excepto voto Castitatis & Religionis, in quo solus Papa dispensat.

Episcopus etiam potest dispensare iustis de causis, vt matrimonium contrahatur, sine denunciationibus publice factis in ecclesia. *Concil. Trid. sess. 24. cap. 1. de reformat. matrimon.*

Secundo quæritur, An episcopus possit relaxare, vel commutare voti, aut iurisiurandi vinculum? Ampla facultas est penes episcopos ad relaxandum voti, & iurisiurandi vinculum: possunt enim episcopi, cum iusta subest causa, relaxare, vel permutare omnia vota, præter quinque, in quibus solus Papa dispensat consuetudine receptæ: quæ sunt, votum castitatis perpetuæ: votum simplex ingrediendi Religionem, votum peregrinandi in Terram Sanctam, vel peregrinandi ad limina Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, vel peregrinandi ad Templum Sancti Iacobi Compostell. Dicitur, Castitatis perpetuæ, quia si quis voueat castitatem solum ad tempus, vel voueat non ex toto, sed ex parte castitatem, potest episcopus dispensare: vt si quis promiserit se nunquam ad nuptias transire, non enim vouet simpliciter continentiam: nam si quis tale votum faciat: & deinde cum scorto rem haberit, contra votum non facit: si quis voueat se sacros ordines suscipiturum, potest episcopus dispensare? non enim vouet castitatem, sed sacrorum ordinum susceptionem: *similiter* inquit, Syluester, *votum 4. q. 5. vers. sextum.* secundum Archidiaconum dispensare potest cum eo, qui viuens in religione laxiori vouit arctiorem, & cum eo, qui vouens ingressurum in arctiorem, vt suscipiat laxiorem, nam huiusmodi votum non est Religionis simpliciter, sed certæ Religionis; nec episcopus cum huiusmodi votum commutat, vel relaxat, solumt vouentem simpliciter à voto Religionis.

Item possunt episcopi relaxare, vel commutare iurisiurandum promissorium, si iusta subest causa. Vnde S. Thomas 2. 2. *quæst. 89. art. 9. ad tertium.* *Dispensare Episcopi possunt, quando dubium est, an id quod iuratum est, sit licitum, an contra, vt ille an noxium:* Nam si manifeste sit licitum, & vtile, non videtur, inquit, locum habere dispensatio, vel commutatio, nisi aliquid melius occurrat ad communem utilitatem faciendum, videlicet ad commune bonum dicentis;

Dispensat etiam episcopus in iureiurando, dolo, metu, aut vi facto, *Innoc. cap. 1. de iureiurando,* dispensat itidem in iureiurando, quod turpe est ex parte eius cui iuratum est. Panormita. in *c. 1. de iureiurando.* Vt si quis iuret alicui se soluturum vsuras.

### CAP. LII.

De potestate Episcopi circa pœnas, vel pœnitentias iuris.

EST penes episcopos potestas relaxandi pœnas iuris, & pœnitentias Canonum, siue in iudicio, siue in foro conscientie, *cap. tempora 26. q. 7. cap. Panam. c. Medicinam, c. Verbum Dei, c. Mensuram, c. Index, de pœnit. dist. 1.* Hinc est, vt possit episcopus minuere pœnitentiam iniunctam à Canone, ei qui matrem necauit, *cap. Latorem, & ibi Glossa 33. q. 2.*

Potest episcopus pœnas ob crimina, siue delicta iure communi constitutas, minuere, vel commutare, ita vt corporis, vel spirituales pœnam in pecuniariam commutare queat. *Doctores in c. Licet, de pœnitentijs, & remissioni.*

PRIMO quæritur, An possit episcopus causa cognita, pœnitentiam impositam alicui à Summo Pontifice ex